

J E L E N K Ö R.

84. szám

Pest, szombat October 20dikán.

1832.

Foglalát: Magyar és Erdélyország (kinevezés. Levelek Sümeghről, Zilahról, Jolsváról és Tiszolcztól. Bővebb hír a' dabreczeni vásárról). Anglia. (Belgium ügye. Banda-Oriental. Moricz-szigeti támadás körülményei). Franciaország (Emlékedések a' ministerium felett. St. Simonisták. A' ministerium kineveztetett —). Hollandia. Belgium. Schweiz. Portugália (kemény csata september 29ikén. Oporto még áll). Brazília (ministerváltozás). Ejszakamerika. Elegyhír. Gabonaár.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Felsőges Királyunk sept. 29ikén költ legfentebb határozata szerint Bezerédy Ignác tekint. Győr vármegye első alispánját kir. tanácsnoki rangra méltóztatott kegyelmesen emelni.

Sü me g h oct. 5ikén. Minden szép 's jó embertétemény már maga magának jutalom ugyan, mert a' sors kegyelmeit ismét másokra háramló kegyelmekké változtatni édes, és megnyugtató érzemény; de legyen neki dicsőség is! azon közvélemény által, hogy a' sors kegyelmeit minden alkalommal így másokra árasztá, azokat valóban meg is érdemeite. — Kopácsi József veszprémi püspök ó nagyméltósága tegnap királyunk Ó Felsőge nevénapját, azon kívül hogy nagy isteni szolgálattal személyesen, utánna fényes ebéddelel, és a' haza attyáinak 's egész királyi házának boldogságaért felsőhajtó áldomásokkal ünneplé-meg, következő szép 's jó tettekkel is dicsőítette: 1). A' sümeghi ispotálynak eddig csekély tőkepénzét 500 váltó forinttal nevelte, és a' háznak minden fogatkozásait az ó költségeivel kipótoltatni rendelte. 2). A' házi szegények számára, kiosztás végett, a' helybeli plebánus urnak 200 váltó lrtot adott által. 3). Az itt szállva lévő katonaságnak, fejenként, a' strázsameszternek 3, a' káplároknak 2, a' közlegénységnek egyegy húszast ajándékozott.

Az illyeket tapasztaló hazafiaknak szívükben önként illy kívánat támad: Adj Isten az illy jó és nemés tetteknek sok követőt! — és azoknak, kiknek az emberszeretet, jótét, és hazafiság természetes tulajdonok, sorskegyelmeket! — K. S.

Zilah oct. 9ikén: Ma tartá ns Közép Szolnok vármegye, csaknem fél évszáz óta nem

látott főispáni beigtatását. *) Fényes küldöttség hívá meg báró Huszár Károly lelkes szónoklata alatt gróf Degenfeld-Schonburg Ottó urat, (kiról közelebbi hírlapunk már emlékezett) főtiszti székét elfoglalni. Felolvasztván főbeigtató biztos Katona Sigmund főkormányi tanácsnok a' fejedelmi adománylevelet, 's leteven a' gróf főispáni és nemzetegyesítő esküjét: tömérdek sokaság örömjongó éljen harsogási 's jobb jövőre dagadozó honfi keblek lelkes idévzeti közt emeltetik fel minden értelemben magas székében az új főispán. Tulutamura, — a' Meszes hérczén (ad portas meszesinas. Anonymus), épen ennek töveben, szállongának vissza a' dicső hajdonban merengő képzeink. Ősz tapasztalás-bélyegzette nyomos beszédét a' főbeigtató urnak „a' jó főtiszt nevezetes tulajdoniról“, a' főispán jeles mondatja követé; mellyben mostankor-szellemüleg belátással mutogatá: miként honunk alkotmányát szabadság távul rabszolgaság 's fektelelenségtől jeleli, 's ez a' mai idő újabb kívánatinak is megfelelő, magában hordván javíthatása magvait a' nélkül hogy fő alapzatiban megrendítetnék. A' megyéket nevezé honunk legörösb oszlopinak, belőlök indulván ki törvényhozás, bennök végződven végrehajtás, 's az igazság kiszolgáltatása: 's ezekből fejtegeté a' megyei tisztek kötelelsségeit. — Rendes tárgyak vétetvén elé, 's felolvasztván legelébb is a' Fejedelemnek országgyűlést ígéro válasza, a' megye részéről határozattá lön: ezt egyenesen Magának a' Felsőgnek megköszönni, de egyszersmind ideje pontos meghatározásával, bizonyos megnyugtátásunkat is kérni ki. — Többféle vitatások után végül jelenté az új főispán: hogy a' beigtatására adandó száz arany felét a' kebelbeli, — zilahi — reform.gymnasium építésére, más részét pedig a' megye foglyai tarthatásuk pénz

*) i g t a t á s, — és nem i k t a t á s. i g t ő l, melly just jelent.

alapjánul szánta. Fellobbanván szép példájára a' megye nemesei, a' hazafi innepet hazafi tettel lángolnak jelesbíteni, dicső emléküvé örökíteni, 's szent tartozásuknak vevén, hogy a' haza, e' köz édes anya, saját gyermekei neveltetésökről gondoskodják, 's kiki azon mértékkel adhasson vissza honának, mellyel attól vett, köz akarattá lón: a' nevezett vidéki iskola segedelmére telek-szám szerint adakozni. — Az ülés osztakor (a' főispáni méltósággal talán egy idős őskori szertartásos szokás szerint) ezenekint tolongó nép özönárja felett, uszott be roppant gerendanyáron a' felvirágzott szarvu egészen sült ökör, czifrán öltözködött mészárosoktul vezetve, lármás török-muzsika, taraczk durrogások 's zugó zajongások kíséretében, e' felett tele billikomok szerte köszönetési közt: éljen a' főispán, éljen a' vmegye! — a' megyeház előtt magas állásra emelt két negyvenes alá. A' sült ökör mohó daraboltatása, 's hirtelen szerte ragadoztatása durvább időkori vad kitörésü népinnepekre emlékeztete. A' kicsapolt hordók számos pajzán tréfa, nyers dévajkodások 's furcsa jelenetek nevetséges mutatói voltak. Mindkettő pedig 's az egész menetel, walter-scotti tollat érdemlő, 's illy alatt érdeklertes darabbá remekülhető volt. — Ezt gazdag asztal, több mint hatszáz személyre terítve, 's pohár köszöntetés követé. Magasra kapó vala mindenek felett a' szomszéd Kraszna főispáni helytartója 's ez uttal másod beigtató biztos báró Bánfy Lászlónak új főispánunkhoz intézett lelkes kihívása, — mellyet bár minden tiszt és honfi társihoz szolhatott volna egyszersmind: — m é r k ö z z ü n k h a z a f i u s á g g a l ! — Este kivilágosítás, szabadmenetelü 's vendégletü bál, nemzeti dalok 's táncz rekeszték az emlékes innepet. — B. S.

Jolsva oct. 12ikén. Midőn az 1829iki sz. jakabhava 26ikán történt rettentő gyuladalom' dühe majd az egész népes városunkat hamuvá emészté: földi boldogságunk csillaga homályba huzódék, 's a' kereskedési és mesterségi szorgalom' lelke örökre elszunnyadni látszott. Mindenfelé terjede szomorú panaszainknak hangja, és sok nemes szívet méltó

szánakodásra indíta irántunk. Csak hamar érkeztek is segedelmünkre tetemes summák, mellyeknek nagylelkü adóji megelégedvén azon tiszta érzettel, mellyet a' jótét' érdeme nyujt, elhallgaták becses neveiket. A' szomszéd faluk liszt 's főzelék öszvehordásával kívántak könnyebbíteni nyomorúságunkon; szabad legyen itt némelleyeket megemlítenünk, kik nagyobb summákat felsegállításunkra adni méltóztattak: hg Coburg-Gotha Ferdinand Ő Magassága 4000 v.fttal kegyes vala megvigasztalni alattvalóit. — N. Rócze, Rimaszombat és Csetnek m.városok; Kövi, Kuntaplocza, 's Redova helységek; bold. nagys. szathmári Király Miklós' özvegye; Halbauer testvérek, pesti kereskedők; ez idén nagymélt. kir. helytartótanács utján közadakozásokból 5,892 fr. 30 xr. 's m. t.

Mi tehát e' várastanácsa, többi megégett polgártársaink' nevökben is hálát 'sbuzgó köszönetet mondunk az egész haza színe előtt mind azoknak, kik számunkra legkisebbet is küldeni szívesek valának. Forró köszönet minden rendü 's rangú kegyes Jótévéinknek! Áldás 's boldogság ékesítse szüntelen földi pályájokat! A' mit csekélységünk adhat illy nemes tetteikért, az egyedül maradandó háladatnak indulatja! Fogaáják el tőlünk e' néhány sorait azon tiszta érzetnek, mellyet ki-magyaráznunk lehetetlen; hanem élni fog a' legkésőbb maradék örömeire is azon nagylelkü Adakozók' emléke jegyzőkönyveinkben! Lássá az utókor szinte, milly rokonláng melengeti a' magyar szívet, midőn hazafitársát veszélyben sinlődni látja! — (Közli Jolsva városa egyik jegyzője. M. K.)

Tiszolczon oct. Isőjén ünneplék az ottani evang. gyülekezet ujon épült temploma felszentelését. Nyolcz esztendeig munkálkodtak szakadatlan iparral a' buzgó hivek főtiszt. Jozseffy Pál dr. superintendens, 's lelkipásztorok felügyelő igazgatása alatt annak felépítésén, mind a' mellett hogy kétszer vizáradás, másszor mindeneket megemésztő nagy tűz, a' tavalyi gyilkos cholera, sovány termés, 's ezek következésében közbe jött drágaság által szüntelen tetemesbülő károkat valának építés közben szenvedni kénytelenek, úgy hogy

majd hamuvá égett házaiktól, majd kiterített holtjaiktól, majd ismét kenyér után siránkozó kisdedeiktől siettek a' munkának folytatására, míg végre az idén legnagyobb örömkre szerencsésen béfejeznék. Számosan se-reglének ez ünnepélyes szertartásra Nógrád, Zólyom, Szepes, Gömör 's más szomszéd vmegyéből mindennemű vendégek, vetekedve venni részt, e' nevezetesb isteni tisztelkedésben, mellyet maga a' főpásztor ur tartott, 26 ünnepélyesen öltözködött predikátor kíséretében. Elmondván előbb az ideig óráig fából készült imádságházban ez alkalomra készült bucsúzó 's hálaadó könyörgéseket, fényes menetben vitettek in. en az új templomba a' szentelt edények 's a' biblia, holott is elénekelvén a' „Veni sancte-t“ 's ez alkalomra készült hymnust, azonnal több rendbeli egyházi szolgálatok végeztek, miket egy magyar 's tót egyházi beszéd rekesztett. Kubinyi Péter kir. tanácsnok ur tettel is kívánván az ünnepet nevezetesbiteni egy ujonnan felépítendő kisebb iskolára 600 frtot ajándékozott, mi által többen felbuzdulva szinte minden várakozás felett bőven adakoztak. Mind ezeket gazdag ebéd 's fényes táncmulatság követék záradékul.

A' közelebbi vásár Debreczenben, mint már említők, 13ikáról vett tudósítások után is csakugyan silányul ütött ki. Vásárlók szembetünőleg keves számban jelentek meg, ünnepők lévén az izraelitáknak, mi főkép a' kézmű-árak kelendőségére kedvetlen befolyással hatott. Honni termékek csekély mennyiségben hozattak a' nélkül is e' vásárra, kivált dohány és hamuzsir, minek következésében ezek ára $9\frac{1}{2}$ fntig emelkedett; a' méz eleinte szinte megdrágult 17—19 pengő fntig, de utólja felé ismét régi árára, 15—16 fra szállott; a' faggyura azonban, mellynek mázsája 22 pengő frttal kelt, olajra és vad sáfrányra jó vásár volt, ez utóbbi 40 pengő frton felül kelt.

A N G L I A.

Az udvari ujság oct. 2ikán lord Howard de Walden követté neveztetését közli a' Svéd udvarhoz.

A' belga-hollandi kérdésről így ír a' Cou-

rier oct. 5ikén: Igen jó kutfőből vesszük azon hirt, hogy a' conferentiában három udvar (Ausztria, Orosz és Poroszország) ellene van a' kényszerítő rendszabásoknak Hollandia iránt. A' hollandi király, ezt mondják ezen udvarok, eddigi engedményeiben már mindent megtett, mit tőle, mint független fejedelemtől az europai általános politikára nézvest kívánni lehetett. Névszerint az, hogy ő (előbbi) birtoka egy részéről, Belgiumról t. i. lemondott, hogy az új ország határait 's Leopoldot annak királyául megismerte, és hogy az ország neutralitásában 's függetlenségében megegyezett, annyi, minél többet méltatlanság nélkül kívánni nem lehet. A' két elvált ország között még eddig el nem dönt kérdések nem köz érdekűek, következőleg a' conferentia beelegyedését vagy épen erőszakoskodását nem teszik szükségessé, hanem inkább kölcsönös egyezkedés útján kell a' két királyság között elintéztetniök. — (De hát ha nem lehet elintéztetniök? —)

A' Banda Orientalban kiütött lázadás körülményeiről ezeket írja a' Courier egy, Buenos-Ayresből jul. 15ikén indult 's Falmouthba a' napokban érkezett hajó tudósítmányi szerint: A' republica praesidense, don Fructuoso Ribeira, junius 29ikén főhadiszállásán vala Durazzoban, midőn egyszerre kíséretét megtámadák, fegyvereiből kivetkeztek, 's ő maga is nagy ügyvel menekhetett meg, esvén személye ellen is néhány lövés. Mondják, hogy útját Brasilia széleinek vette. Gurzon (Eugenio) ezredes egy gyalog bataillont hódította vezérlése alá, vele a' lakosság egy része egyesült, 's nyilatkozást bocsátának ki, mellyben a' praesidens arról vádoltatott, hogy a' hazát polgárháboru veszélyeibe keveré. Egy másik hirdetvény (proclamatio) a' sereg fővezéréül general Lavalleját kiáltotta ki, míg a' nemzet képviselői mást rendelnének; azonban e' kinevezést a' törvényhozó test jóvá hagyá, 's a' nyilvános béke oltalmazását a' fegyverre kelt seregrész vezéreire bizá. — Santjago Vasquez, statusminister, hivatalából elbocsáttatott 's hire volt, hogy vád alá fog vétetni; don Manuel Vidal finansznisterré, don Francesco Joaquin Munnoz

belső-ministerré neveztek. — A' tudósítás elindultakor még nem tudatott, valljon az expraesidens a' történeteknek engedni, vagy katonáit összeszedve meg akar e majd ellenével mérközni? — Chiliből az a' hír szárnyallott, hogy a' nap-templomának ama' kincsei, mellyeket a' benszületett Hinduk Perunak a' Spanyolok által lett legelső elfoglalásakor elröjtettek, Serro de Posco körül megtaláltattak. E' kincsek becse a' hír szerint 180 millio (buenos-ayresi értékű) dollárra, azaz mintegy 63,000,000 pengő forintra tétetik.

A' Móricz-szigeti lázadást főképen Jeremie urnak, angol kormányzékai biztosnak, megérkezése okozá, kire hihetőleg a' rabszolgák iránt hozott cabineti végzetek 's parancsolatok (Orders in Council) végrehajtása bizatott 's ki egyszersmind kir. főügyvédnek vala a' szigeten kinevezve. Ugy de a' lakosság ugyanezen Jeremie ellen egy, 1831ben kiadott munkácskaja miatt (Essay on colonial slavery. London. 1831. 8.) már jó ideje forrala boszut, a' feketék (rabszolgák) egy része pedig azon balhiedelemben, hogy Jeremie ur nekik rögtöni felszabadittatást jó hirdetni, nyugtalankodni kezdettek; ennél fogvást a' lakosok néhány nappal a' biztos megérkezése előtt sürgetve kérék a' sziget kormányzóját, Colville urat: ne engedné meg, hogy Jeremie kiszálljon, különben a' rabszolgák és fehérek egymás elleni ingerlethez fogvást a' vérengzés elkerülhetetlen. Azonban, a' kormányzó nem levén épen jelen, Jeremie ur katonák és hajduk kísérete közben jun. 3dikán (Port-Louisban) csakugyan kiszállott 's a' nép süvitései közt a' kormányzék palotájába ment. Erre az összeesküvés nyilván kitört, a' boltok bezárattak, semmi hajót vagy csónakot parthoz evezni 's kirakodni nem engedtek, adót senki sem fizetett, nyilvános hirdetményeket nem nyomtattak, a' hivatalbeli szolgálatok megszűntek 's t. e. 's a' zavar jun. 14ikéig folyvást tartott, midőn t. i. Jeremie ur, tisztébe nem léphetvén, Angliába visszaevezett. Nevezetes a' csel, mellyel a' szigetbeliek éltek, hogy fegyvert kerithessenek kezeikre 's így bámulatos egyet-

értéssel forralt szándékjokat kivihessék. T. i. már jóval azelőtt, mihelyt hire ment a' szigeten, hogy cabineti parancsok fognak Angliából küldetni, megkérék a' kormányzót, engedné meg nekik; hogy a' könnyen kitörhető negerlázaadás ellen, fegyveres csapatokat alkothassanak magok között, kik a' rendet 's közbátorságot fentartanak. A' kormányzó nem sejtve semmi csinyt 's az okot helyesnek találván, ezt nem ellenzé, mire csakhamar közel 10,000 lakos állott fegyverben saját tisztei alatt 's a' rendre csakugyan éjjel nappal a' legnagyobb pontossággal ügyelt, míg Jeremie ur meg nem érkezett. — Egyébiránt magok a' Negerek legkevesebbé sem mozdultak, sőt a' buzgás egész ideje alatt a' legnagyobb csendességben maradtak, mit itt egyedül annak lehet tulajdonítani, hogy az európai származású szigetbeliek (fehérek) igen emberileg bánnak a' Negerekkel, de kivált a' mulattokkal (fehér atya 's neger anyától származottak; ezek szabadok), kik itt még a' tiszta fehér asszonyoknál is igen szívesen láttatnak, (hihetőleg mert ilyen férjfi több van a' szigeten, mint tiszta fehér) 's a' kik ennél fogvást e' mostani crisisben is a' fehér szabadokkal egy szív és lélek voltak. — Azonban reményleni lehet, hogy a' gyarmat, miután szándékát elérte, a' nyugodalomra visszatér 's az anyaországtól elszakadni nem akar.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Journal des Débats így ír oct. 7ikén: Marsal Soult egyik adjutánsa e' hónap 5ikén estve Raffignyba ment, hol most Dupin ur mulat, meghívást vive a' marsaltól. Dupin ur válasza legkorábban 8dikán reggel lehet itt; addig a' ministeriumot jövendölgetni nem lehet. — A' Temps azt tartja, hogy marsal Soult, meghívása mellett, ismét ugyanazon feltételeket küldé Dupin urnak, mellyeket ez egyszer már félrevetett. Ezek: 1) a' főministerség meghagyása Soult mellett. 2) a' martz. 13iki (juste milieu) rendszer folytatása. 3) hogy semmi lépés se tétessék a' félbaloldalhoz (semi-gauche) közeledésre. — De a' Temps egyszersmind igen bölcsen hiszi,

hogyan
ba er
Paris

6ikán
(fina
az u
teljes
Ma t
azon
rek
saika
szórt
volt,
néne
nem
lyeke
megz
stit
Mont
's TI
vétke
trina
mará
lyet
vissz
stitu
hajla
niste
azon
bines
hogy
nairi
tekin
ben,
gésn
prin
deln
lát l
eddi
teher
sét.
jour
kalo
nak
sitio
kell

hogy Dupin ur illyes feltételek mellett alku-ba ereszkedni nem fog.

Humann, Odilon-Barrot 's Mauguin urak Parisban megérkeztek.

Humann ur, ugy mond a' Messenger oct. 6ikán, csak azon hiszemben fogadta el a' (financz) ministerséget, hogy Broglie ur lesz az uj cabinet előlülője. Ez a' feltétel nem teljesült 's így Humann ur nem lesz minister. Ma tehát csak ott vagyunk, hol tegnap, de azon különbséggel, hogy az eddigi miniszterek félig sem felelők többé, mert lemondásaikat már beadták. A' kormány olly széltszört állapotban van, millyenben soha sem volt, 's a' mellynek komoly következei lennének, ha az olly igen rágalmazott ország nem érzene a' rend és béke szükségét, mellyeket azonban annyi hiba végtére még is megzavarhat 's rutul feldulhat. — A' Constitutionnel ugyan ez nap azt állítja, hogy Montalivet ur önkényt ajánlá lemondását (?) 's Thiers ur nyilván mondotta ki, hogy ő vétkesnek tartaná magát, ha a' királynak doctrinair ministeriumot ajánlana(!), millyen a' kamarák támogatásaira nem számolhat, 's millyet a' nemzetnek legmérséklettebb része is vissza fogna vetni. Annyi igaz, mond a' Constitutionnel, hogy két minister, kik előbb hajlandók valának Broglie urral lenni a' ministeriumban, most kereken kimondák, hogy azon principiumokban, mellyek szerint a' cabinet készülő vala, egyet nem érhetnek 's hogy ők e' pillantattól fogva minden doctrinairi combinatiótól vonakodóknak akarnak tekintetni. — A' Tribune azon nagy ebédben, melly az ifju, de lelkes, Garnier-Pagèsnak e' napokban Lyonban adatott, azon principiumnak mellyet ő (a' Tribune) védelmez, a' liberalis oppositionnak t. i., diadalát látja inkább, mint az ifju követnek, kit eddig inkább a' statushatalom üldözése, mint tehetség és érdem tüntete ki, megtiszteltetését. — Odilon-Barrot urnak, ugymond a' Journal, szintazon városban 's szintollyan alkalommal 500 vendége volt; Garnier-Pagèsnak 2,500. Ebből nyilvános, hogy az oppositio ezentul a' népre támaszkodhatik, arra kell támaszkodnia. —

A' Messenger megjegyzi, hogy a' nemzeti őrség megindítása (felfegyverzése 's gyakorlása) gyorsabban halad előre, mint gondolák. Ezen esztendő végével, ugymond, Franciaországnak két millio nemzeti őre lesz fegyverben.

A' mostani habozó ministeriumváltoztatásra nézve igen helyesen jegyzi meg az Allg. Zeitung egyik levelezője, hogy ez mind azon megfoghatatlan hibának következe, mellyet a' kormány Parisnak ostrom-állapotba helyezése által követett el. A' nélkül a' kormány most a' legkedvezőbb helyzetben állana. Ugyanis a' carlisták a' berryi hgné idétlen expeditiója 's a' chouanok borzasztó tetteik által elveszték hitelüket; az oppositio önmagában meghasonlott, 's így a' kamarai többséget csak olly durva hiba csikarhatá ki a' kormány kezéből. Montalivet grófot, bármi nehezen esék, fel kelle az udvarnak áldozni, mert nem kapott ministeriumot, melly az ő feleletterhében (ugyancsak az ostromállapot végett) akarna osztozni.

A' parisi ujságok közlik a' vallatást, mellynek az ujolag törvény elejébe idézett St. Simonisták oct. 3ikán alája vétettek. A' kérdések ismét azok voltak, mellyek már ezelőtt több ízben; 's Enfantin és Chevalier urak önkényt megvallák, hogy a' multkor adott tilalom ellenére is 20nál több személy nem egyszer volt menilmontanti lakjokban egybegyülekezve, kik ott vallási, politikai 's tudományossági tárgyakkal foglalatoskodtak; hogy Enfantin ur az egyesületnek folyvást feje, Chevalier pedig a' belső rend ügyeire van Enfantin által megbizva 's ezek az ő gondoskodása alatt folynak. — A' gyülekezés tovább folytatását azzal mentették, hogy ők uj engedelemért a' maire-hez is, és főbb hivatalhoz is folyamodtak, de választ sem innen sem onnan nem kapván, azt (igen helyesen) ált nézésre magyarázták.

Ujabb: A' Courier du bas Rhin Strassburgból (mellyet az Öst. Beob. rendkívüli alkalommal kapott) e' hónap 12ikéről a' következő telegraphi tudósítást adja Parisból oct. 11dikéről délben 11 órakor:

A' ministerelölülő a' praefectus urakhoz:

„Ma költ ordonnancea által a' király ekép állapítá meg a' ministeriumot: Marsal Soult hadminister 's ministerelőlülő; Duc de Broglie, francia pair, külső ügyi minister; Humannur financzminister.“ — Az éj beállása miatt a' többi tudósítását a' telegraphnak nem lehetett kivenni. Azonban strassburgi, ugyanaz nap költ privát levelek közlik már a' tudósítás végét is, melly szerint belső minister lett — Guizot; nyilvános oktatás ministere: Thiers! Rigny, d'Argout és Barthe urak a' tengerügy-, kereskedés-, és justitzministeriumát megtartották. Kiléptek Montalivet, Sebastiani, Louis, és Girard de l' Ain urak. (Nascetur ridiculus mus).

HOLLANDIA.

Az amsterdami Handelsblad ezt írja oct. 5ikén: Több ujság jelentette, hogy marquis Soult (a' marsal fia), ki e' napokban hagyá el udvarunkat, ezt szabadsággal, nem parancsolatból, cselekedte. Mi e' dolgról a' következő körülményeket adhatjuk, a' nélkül hogy nyomos ellenmondástól tartanánk: A' francia követ, marquis Soult, sept. 27ikén azon váratlan parancsolatot kapta kormányától, hogy Haagát 29ikén hagyja el; mit a' marquis olly keveset sejdített, hogy csak előtti nap érkezett meg új lakásába szánt butorainak egy része. Elindulásakor épen nem titkolá a' marquis, hogy a' szabadság (Urlaub) itt merő formaság, 's a' francia kormány nem tartá illőnek, a' dolgok mostani állapotjában, miután t. i. szándékait a' haagai kormánynak ki nyilatkoztatta, követet tartani Haagában. Ebből magyarázhatni ki, mikép távozhatott el a' marquis, épen midőn az alkuk legszövedekesebbek, 's miért lépett helyébe egy ifju (követség)titoknok, ki diplomatiiai pályáját csak imént kezdette, következőleg a' conferentia munkálatiról alig tud valamit. — A' londoni legujabb hírek általában békések; nem hiszi senki, hogy Anglia Franciaországgal egyesülne a' hollandi kikötők elzáratására, mint ezt, a' hir szerint, lord Palmerston nyilván ki is mondá. — Franciaországból nincs bizonyos hírünk, de azt még is hiszik, hogy ez nem fogja m aga az emli-

tett elzáratást (Blockade) végrehajtani. (Oest. Beob.)

BELGIUM.

A' belga Moniteur oct. 5 és 6iki száma törvényszéki rendeletekkel 's tisztnevezésekkel van tele. Elsőbb helyekre az ország fő törvényszékeinél ezek nevezettek: A' brüsseli cassatioudvarnál v. széknél: előlülők Gerlache, Sauvage, Meenen; főügyvédek: Gendebien, Tielemans, Plaisant. Brüsseli feljebbviteli szék: előlülők van Hoogten, Marcq, Espital; főügyvédek Crutz, de Page, Fernelmont. — Ezeknek oct. 25ikén kelte széklet foglalnok. Egy külön rendelet meghatározza a' tagok formaruháit, mellyek a' francia törvényszékbeliéekkel jobbara egyezők. — Az ujságok legnagyobb része nincs ez új kinevezésekkel megelégedve; ők abban a' catholicus pártnak nagy befolyását szemlélik. Hogy Gendebien ur (egyike a' kamarai oppositio legjelesbjeinek) a' cassatiószék főügyvédségét, melly őt a' kamarából kirekesztené, elfogadja, azt nagyon kétlik. Különben igen sok van még a' kinevezett tagok között, kik új hivatalaiknál fogvást a' képviselők közül kilépendenek 's egy részben majd ujon kell választatnok. Ilyenek: Gerlache, Meenen, Sauvage, Destovelles, Leclerq, Robaulx, Lebeau, Lefebvre, Taintennier 's a' t. majd mind oppositobeliek. —

SCHWEIZ.

Baselnek 12 községében az e' szövetségbeli utolsó tudósításunkban említett szavazások megtörténvén: a' főhellyel egyesülés mellett 1343 szó közül 624 esett, ellene 719. — Rothenflue községe ujolag protestált ezen elszakadás és Liestalhoz kapcsoltatás ellen, de a' többség nyilatkozása mellett illy protestatioja keveset használand, mert a' szövetséggyűlés elszánt akarátja, a' baseli egyenlenségeknek végre véget vetni. — A' berni dolgok folyvást ugyanazon állapotban vannak. A' hét biztos 's a' tisztos Muralt (előbb Alt-säkelmeister) folyvást zárva vannak, 's a' mult héten (sept. végén) legközelebb rokonaiknak sem engedtetett meg a' velök szölközés. Arról, hogy a' dolog a' rendes tör-

vényszékekhez vitessék, vagy hogy az egész tökéletesen fel volna világosítva, még most, közel öt hét multával, sincsen szó, 's valóban a' hideg fontolatunak nehezen esik magával elhíttetni, hogy olly bölcs és megállapodott elméjü emberek mint az öreg Muraltilly ész- és czéltalan összeesküvésnek volnának részesei, millyenre nyilván csak az azt plámba vett ifju 's gógös patriciusok valának képesek. Azonban Thorbergben folyvást készítet a' kormány fogházakat. — A' szövetséggyűlés ülései (most Luzernben) hihetőleg october 9ikén fognak berekesztetni; a' biztosság már ki van nevezve, melly a' főhelynek a' jövő szövetséggyűlésig adandó teljhatalmat (Vollmacht) fogja kidolgozni. — A' szövetség-acta (constitutio) megvizsgálatára kinevezett biztosság oct. 29ikén kezdi üléseit Luzernben, 's hiszik, hogy a' fontos munkát e' folyó esztendő végéig el fogja végzeni 's a' külön cantonoknak meghányatás végett megküldeni. —

PORTUGÁLIA.

Falmouthból jelentik, hogy oda oct. 21kán érkezett don Pedronak egyik hadihajója, a' Graciosa, Tilden kapitány alatt, magával hozván Carolina nevü portugáli brigget (miguelisták vagyónát), mellyet a' portugáli partokon tett zsákmánnyá. Az elfogott hajó terhe kávéból és czukorból áll, 's 8000 font sterlingre becsültetik. — Ugyan ekkor egy másik zsákmányolt hajót is láttak a' csatorna felé evezni, mellyet nagy volta miatt sokan egynek tartottak dom Miguel hadi hajói közül. Lehet, hogy innen támadott azon több ujságban és levélben elterjedett hír, hogy Sartorius dom Miguel flottáját megverte. — Confiance gőzhajó Lissabonból sept. 28dika, Oportoból pedig 30dikáig hozott tudósításokat Falmouthba. A' Miguelisták hevesen megtámadák Oportot sept. 29kén. Mind a' két részről tetemes volt a' veszteség, dom Pedronak kivált franczia és angol csapatjai igen meggyérültek. 30dikán azonban nem volt új ütközet, 's a' pedristák még mind Oportonak, mind a' serrai klastromnak birtokában voltak. Midőn a' Confiance Oportot elhagyá, admiral Sartorius egész flottájával e' város

kikötője előtt szállongott, csak egy fregátot 's két kisebb hajót hagyván a' Tajónál; dom Miguel flottáját pedig az előtt egy két nappal a' vigoi kikötő előtt (Galiciában) látta Markham angol hajókapitány. — Következők az oporto levelek, mellyek a' sept. 29iki csatának körülményeit közlik: Oporto, sept. 29dikén estve 6 órakor. Confiance gőzhajó épen most érkezett Lissabontól, 's csak kevés pillantatom van az urat e' fontos nap történetiről tudósitanom. A' mint mindnyájan vártuk, az ellenség ma hajnalhasadtakor megtámadta legelőbb is a' franczia, aztán az angol segédseregek állásait, mire a' tűz az egész lineán jobbról balra menvén elterjedett, 's egyszersmind a' da-serrai klastrom is ujolag vívatott. Az ellenség mindenütt visszaverett 's a' pillanatban, mellyben irok, minden ponton hátrál, de olly rendben, hogy egy ujj meg-támadás, részéről, vagy ma éjjel, vagy holnap reggel csaknem kétségtelen. A' Francziák és Angolok, kik a' jobb szárny legkülső szélein állottak, igen kemény tüzet állottak ki, az első különösen visszatolattak 's egyik sánczolatok elvétetett: később visszaverék ugyan 's nagy veszteséggel az ellenséget, de magok is sok embert 's különösen sok tisztet vesz-tének el. Gróf St. Leger ezredesök súlyos sebet kapott, 's egyik karját le kell majd metszeni. — Az Angolok igen makacs ellenállás után szinte kénytelenítették hátrálni, 's az ellenség egy ideig állásuknak birtokába jutott, de egy osztály Portugaliak menvén segélyökre, összeszedék magokat megint 's állásokat a' legdühösb vérengzés után visszavevék. Burrel ezredes, ki nem rég érkezett Angliából, Luper hadnagy és Burton zászlótartó agyon lövettek; valamennyi tiszt az egy Vanzellát kivéve, sebet kapott, de szerencsére csak kevés súlyosbat. A' szegény Burrel épen azon pillanatban lövetett agyon, midőn embereinek ezt moudá: Rajta fiaim, majd aztán egy jó pohár bort iszunk! — Világos, hogy az ellenség legelőbb is a' franczia és angol seregeket akará tönkre tenni, mielőtt a' centrumot megtámadná; azért volt e' nap olly gyászos földieinknek, de nekik köszönjük a' város megtartását. — Általában ez a' leghe-

vesebb csata mind azok között, mellyek eddig Oporto alatt történtek. A' megtámadás szintolly elszánt vala, mint a' visszaverés erős és sikeres. A' serrai klastrom sokkal lágyabban támadtatott meg, 's az őrizetnek nem nagy dologba került azt megtartani. Azon, a' mit most akarok mondani, meg fog az ur ütközni, de azért azt bizvást elhiheti. Echo kormánygőzhajó: ugyanaz, mellyen marquis Palmella Oportoba jött, épen most evezett be a' Douroba, hogy majd dom Pedrot vegye fel, ha ez kénytelen lenne megfutni! — Vasárnap, sept. 30ikán reggel 5 órakor: A' gőzhajó mindeddig el nem mehetvén, örömmel jelentem az urnak, hogy az éj csendes volt 's egy pár lövésnél több nem esett, sem bombák a' városba nem hányattak. Mondják, hogy a' mi tegnapi veszteségünk 400 ember holtakban 's sebesültekben, a' holtak közt 17 portugál tiszt. — Husz szőkevény jött az ellenségtől, kik azt mondják, hogy annak vesztesége sokkal nagyobb. Száz fogoly került kezünkre, közöttök egy barát, kit dom Pedro vasban vitetett a' városba. Örömmel jelentem, hogy egy másik tisztünk is, Walsh hadnagy, sértetlen maradt. Az angol és franczia osztály olly rutul megrongáltatott, hogy nem képzelhetem, mikép állhat az ellenségnek ellen, ha ez ma is olly elszántan rohan állásukra. — A' Confiance ugyanaz nap reggel 7 órakor hagyá el Oportot 's addig még nem esett semmi uj. —

B R A Z I L I A.

Londonba Rio de Janeiroból augustus 6ikáról érkezett tudósítások jelentik, hogy a' brasiliai ministerium megváhozott. Beadáik elbocsáttatásokat a' tenger-, had-, külső ügy-, finantz- és justitzministerek. Az első két ministerium ideiglen Bento Barrozo, a' külső ügyé Pedro d' Arajo Lima, a' finantz és belső ügyé ideiglen gróf d' Albuquerque, 's justitzministerium szinte ideiglen a' már nevezett d' Arajo Lima urakra bizattak.

A' gabonának pesti piaci ára october 19dikén 1832.

Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	140	133 $\frac{1}{2}$	113 $\frac{1}{2}$	Zab	36	35 $\frac{1}{2}$	34
Kétszeres	100	93 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rezs	58 $\frac{1}{2}$	56 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Köles-kása	—	—	—
Árpa	58	56 $\frac{1}{2}$	—	Kukoricza	69 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	50

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer,

Mind ezen elbocsáttatások 's kinevezések a' rio de janeroi palotából, augustus 3dikáról költtek. —

ÉJSZAKAMERIKA.

Nem rég jelentettük az indusoknak átköltötét a' Missisippin, melly azonban Howard erősségből julius 25kén költ újabb levelek után meg nem valósult; elhagyák ugyan régi táborokat az ellenség közeledtét hallván, de azért utjokat nem a' nagy folyón ált, hanem félre a' Wisconsin mentében vevék Winnebagos erőség felé tartva; ezt tevék Atkinson seregei is hármás irányban ugyan annyi csaptra osztva, ezek egyike Dodge general vezérlése alatt csak hamar beérte az üldözött indusokat, 's ütközetre kelvén, rajtok teljes győzedelmet vón, 's ha a' bekövetkezett éj további üzetésöket nem akadályozza, minden bizonnal egészen tönkre teszi; számok sokkal csekélyebb az eddig híresztelnél, mintegy 300ra terjedő t. i., 's ebből a' csatateren 40nél többen hultak el holtakban és sebesekben, míg a' fehérek részéről csak négyen kaptak veszedelmes sebet. Dodge general azonnal lovasokért küldé Atkinson seregéhez, kik a' megfutamult ellenség után száguldnának, ő maga is nyomban követé vala háromszorta nagyobb seregével, ha szűken hozott élélme kifogyásától nem tart. A' fekete sólyom oldalt irányzá futását, hogy a' Wisconsin átkelhessen 's a' Missisippi jobb partján ujra a' tartomány délibb részeibe vonulhasson, serege azonban igen nyomorult állapotban van, majd minden mérföldre egyenkint maradoznak holtan vagy erejükből végkép kifogyottan.

ELEGY HIR.

Londonban sept. 24kén kelt össze egy ósz házaspár Smith ur és Parkinson asszonyság, utóbbika csak 64 esztendő, ám de 27 gyermeket szüle már a' hazának, 's férjéhez, ki vele egykoru 's eddigi 6 feleségétől 23 magzatot nemze, igen méltó.